

investigation. In the article the author has investigated the risks of possible violations of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the system of safeguards to prevent violations of these rights and freedoms enshrined in the CPC of Ukraine. During the investigation of possible violations of human rights and freedoms were examined by successive simulations appropriate specific situations during the preliminary investigation. Was conducted a systematic analysis of the key judgments of the European Court of Human Rights against Ukraine, containing interpretation of norms of European Convention on Human Rights on the legality of detention; compliance with legal procedures detention; appeal against the possible groundlessness the judgment on the election of preventive measures such as of detention. Results of the analysis of possible violations of European Convention on Human Rights related to the right to freedom and security, proved the fact that the CPC of Ukraine contains a complex system of guarantees that regulate the balance of public and private interests, means of securing criminal proceedings and the mechanism of observance of rights and freedoms, well as a number progressive provisions to prevent these violations during criminal proceedings. The conducted systematic analysis of the legal position of the European Court of Human Rights proved by the fact that this international body effectively directs our state legislature to reform the entire system, including the Institute of preventive measures, taking into account the principle of proportionality and fairness.

Keywords: *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, case-law of the European Court of Human Rights, right to liberty and security, measures of detention of a person, detention, prevention violations of human rights.*

Надійшла до редакції 09.06.2014

Лускатова Т. О.

ад'юнкт

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.985 : 343.343.3

СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УМИСНИХ ТЯЖКИХ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ, ЩО СПРИЧИНИЛИ СМЕРТЬ ПОТЕРПІЛОГО

Проведено аналіз та узагальнення наукових думок вітчизняних та зарубіжних вчених щодо структури криміналістичної характеристики злочину певного виду в цілому, злочинів проти життя та здоров'я особи та, зокрема, учинення тілесних ушкоджень; визначено будову криміналістичної характеристики тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого.

Ключові слова: *криміналістична характеристика, життя та здоров'я, тілесні ушкодження, смерть потерпілого.*

Постановка проблеми. Криміналістична характеристика слугує інформаційною базою окремої криміналістичної методики [23, с. 155]. Займаючи визначене місце в її структурі, вона, у свою чергу, також складається з низки елементів, зміст кожного з яких і визначає ефективність її практичного засто-

сування. Проблемою будови зазначеної наукової категорії займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених й певна дискусія продовжується дотепер. Її вирішення безпосередньо впливає на процеси формування комплексів рекомендацій з розслідування різних видів злочинів й, відповідно, на їх криміналістичні характеристики.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання щодо структури криміналістичної характеристики учинення тілесних ушкоджень знаходилося в колі уваги науковців, зокрема А.Ф. Волобуєва В.Г. Дрозд, О.М. Дуфенюк, В.В. Логінової, С.О. Сафронова та інших, але вченими воно розглядалося або стосовно учинення тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, або щодо вбивств у сукупності з тяжкими тілесними ушкодженнями, що спричинили смерть. Разом з тим формування криміналістичної характеристики не лише за видом діяння, а вужче, тобто за кваліфікаційною ознакою злочину, наповнить її більш конкретною інформацією. Будова криміналістичної характеристики учинення тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, дотепер самостійно не була предметом дослідження українських науковців, тому її визначення є досить актуальним.

Окреслена **мета** зумовила необхідність вирішення таких завдань: 1) дослідити думки вчених щодо структури криміналістичної характеристики злочину певного виду в цілому, злочинів проти життя та здоров'я особи та, зокрема, учинення тілесних ушкоджень; 2) визначити будову криміналістичної характеристики тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого.

Виклад основного матеріалу. Внаслідок своєрідності процесу відображення і дії принципу індивідуальності, як слушно зазначає М.П. Яблоков, криміналістична характеристика в якості системи типових даних про злочин не може бути незмінною і жорсткою, натомість є рухливою, гнучкою, схильною до змін, залежно від виду, різновиду та інших особливостей злочину [9, с. 45]. Можливо, саме тому науковці неодностайні щодо визначення її складу.

М.В. Салтевський, здійснивши порівняльний аналіз позицій багатьох вчених щодо структури вказаної наукової категорії, встановив, що, в основному, вони описують предмет безпосереднього посягання, спосіб вчинення злочину в широкому розумінні, типову обстановку – «слідову картину» в широкій інтерпретації, а також особу злочинця [18, с. 419]. Схожу позицію запропонував В.П. Бахін, погодившись з науковцями, які до елементів загальної криміналістичної характеристики відносять чотири основних: предмет злочинного посягання, спосіб вчинення злочину, слідову картину та характеристику злочинця. При цьому автор наголошує, що це є типовий набір криміналістично вагомих ознак, покликаних забезпечувати службову функцію криміналістичної характеристики, але з урахуванням окремих видів діянь він може змінюватися шляхом скорочення чи розширення [2, с. 182–184]. О.М. Литвинов також вказує на варіабельність структури криміналістичної

характеристики, тобто можливість різної кількості та ієрархії її елементів залежно від виду злочинів [14, с. 27].

Розглядаючи структуру криміналістичної характеристики злочинів окремого виду (групи), А.Ф. Волобуєв включає до неї предмет злочину; місце, час і обстановку, характерні для вчинення посягань окремих видів; способи підготовки, вчинення і приховування; сліди злочинів; особу злочинця; особу потерпілого [13, с. 374]. Подібну думку висловлював О.Н. Колісниченко, але, крім названих, ще вказував знаряддя та засоби учинення злочину [22, с. 34–41]. Схожу до цієї позиції думку щодо структури криміналістичної характеристики пропонує В.Ю. Шепітько. Науковець звертає увагу, що, залежно від виду злочину, окремі з елементів можуть набувати першочергового значення, а інші ставати другорядними або відсутніми взагалі [27, с. 253].

Використовуючи зазначені вище думки як базові при визначенні структури криміналістичної характеристики умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, розглянемо позиції вчених щодо елементів криміналістичних характеристик діянь, найбільш близьких або схожих до досліджуваного нами різновиду злочину. Керуючись правилом «від загального до окремого», спочатку ознайомимося з висловлюваннями авторів щодо складу криміналістичної характеристики широкої категорії правопорушень проти життя, здоров'я особи тощо, надалі звужуючи коло діянь до одного різновиду.

На думку М.В. Салтевського, структури криміналістичних характеристик злочинів, що заподіюють шкоду здоров'ю, порушують волю, гідність, честь і недоторканність людини, схожі з елементним складом характеристики вбивств. Автор розглядав криміналістичну характеристику зазначеного виду діянь, включаючи до неї предмет безпосереднього посягання, спосіб вчинення злочину, слідову картину, особу потерпілого та особу злочинця [18, с. 447–449]. Аналогічної думки щодо складу криміналістичної характеристики злочинів проти життя, здоров'я, волі, честі і гідності особи дотримуються автори підручника за редакцією П.Д. Біленчука [10, с. 407]. Як бачимо, до названих раніше основних елементів додано особу злочинця. І.М. Лузгін до структури криміналістичної характеристики схожої категорії діянь включає подібні складові, але за винятком предмета посягання, а також ще пропонує такі: вихідну інформацію про подію; місце, час, обстановку учинення та приховування цих злочинів; мотиви діяння [8, с. 300].

Далі розглянемо позиції науковців щодо складу криміналістичної характеристики спричинення шкоди здоров'ю та заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості. Оскільки думки вчених різняться стосовно кількості елементів, розташуємо їх по мірі збільшення.

В.П. Лавров до основних елементів криміналістичної характеристики спричинення шкоди здоров'ю відносить типові способи, портрет особистості винних, мотиви та обстановку нанесення шкоди здоров'ю [11, с. 579]. Є.Г. Сахарова, досліджуючи таку ж категорію, формує її з подібних складових. Крім того, автор також вказує в якості елемента особливості особистості поте-

рпілого [20, с. 189–190]. До складу криміналістичної характеристики навмисного заподіяння шкоди здоров'ю О.Ю. Булукув включає способи вчинення та приховування злочину; дані про осіб злочинця та потерпілого; мету і мотив посягання; обставини, що сприяють вчиненню злочину [16, с. 232]. Порівняння даної та попередньо зазначеної думок вчених показує, що вони відрізняються лише за одним елементом, зокрема, Є.Г. Сахарова пропонує не обставини, що сприяють вчиненню злочину, а обстановку. Схожу думку із позицією останнього із вказаних науковців висловлює О.В. Безпечний [3, с. 36].

Підсумовуючи, варто зазначити, що всі названі вище вчені включають до складу криміналістичної характеристики заподіяння шкоди здоров'ю способи злочинів, особу злочинця та мотиви посягання, а більшість з цих авторів називає особу потерпілого та обстановку злочину.

Окремі науковці вводять до складу криміналістичної характеристики тілесних ушкоджень й слідову картину. Зокрема, О.М. Дуфенюк в числі елементів криміналістичної характеристики заподіяння тілесних ушкоджень розглядає типові способи готування, вчинення та приховування злочину; особи злочинця та потерпілого; час, місце, обстановку злочину; слідову картину [12, с. 281–284]. Подібну структуру пропонує й В.В. Логінова, крім того, включаючи ще й знаряддя та засоби [15, с. 10], які, на нашу думку, не варто відокремлювати від способів підготовки, учинення та приховування злочинів у структурі криміналістичної характеристики, тому що вони не можуть діяти самостійно, без суб'єкта.

Ширше у порівнянні з попередньо названими вченими формує склад даної категорії С.О. Сафронов і до елементів криміналістичної характеристики злочинів про навмисне заподіяння тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень відносить місце, час, обстановку вчинення злочину; способи готування, способи вчинення злочину; мотиви і мету злочинного посягання; засоби вчинення злочину; сліди (у широкому розумінні); дані про особу, яка вчинила злочин; дані про жертву (потерпілого) [19, с. 13]. В.Г. Дрозд, розглядаючи структуру криміналістичної характеристики ще вужчої категорії діянь, а саме умисних тяжких тілесних ушкоджень, включила до неї схожі складові, за винятком даних про жертву та засоби злочину, але додала предмет злочинного посягання [4, с. 13].

Аналіз викладених вище позицій вчених свідчить, що вони різняться по кількості елементів криміналістичної характеристики, а категорія чи вид злочинів, пов'язаних зі спричиненням тілесних ушкоджень, ступінь їх тяжкості не є визначальними для формування структури криміналістичної характеристики з тим або іншим набором складових.

Враховуючи, що вбивство є злочином, схожим за наслідками з різноманітним діянням, криміналістичну характеристику котрого ми досліджуємо, вважаємо за доцільне розглянути думки науковців щодо складу криміналістичної характеристики вбивств. Раніше вже наводилася позиція М.В. Салтевського щодо схожості структури криміналістичних характеристик злочинів, що заподіюють шкоду здоров'ю, порушують волю, гідність, честь і недоторканність

людини з елементним складом характеристики вбивств [18, с. 447–449]. На думку В.П. Лаврова, методика розслідування спричинення тілесних ушкоджень має багато спільного з методикою розслідування вбивств. Умисне тяжке тілесне ушкодження, внаслідок якого настала смерть потерпілого, не завжди легко відрізнити від умисного вбивства, оскільки доки злочинця не виявлено, важко з'ясувати наявність умислу на спричинення смерті [7, с. 281]. Слід зазначити, що окремі науковці спільно розглядають криміналістичну характеристику вбивств та тяжких тілесних ушкоджень (тяжкої шкоди здоров'ю). Зокрема, М.Г. Шурухнов вказує дані щодо особистісних властивостей суб'єктів злочинів; місць та часу; знарядь та способів учинення, приховування злочинів; слідів злочинів; особистісних властивостей потерпілого [28, с. 514–518]. Пропонуючи криміналістичну характеристику вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть, А.Ф. Волобуєв безпосередньо не називає її структуру, але, аналізуючи зазначену категорію, робить акцент на таких складових: місце, час та обстановка вчинення злочину; способи і засоби його вчинення, характерні сліди, особа злочинця; особа потерпілого [13, с. 395–400]. Як бачимо, позиції науковців схожі.

До складу криміналістичної характеристики вбивств В.О. Коновалова включає спосіб учинення вбивства та його приховування; місце, час та обстановку; типові сліди; особу злочинця та особу потерпілого [5, с. 17]. Подібний перелік елементів пропонує В.Л. Синчук, додаючи до нього мотив злочину, а у складі обстановки злочину ще вказує знаряддя [21, с. 52]. Досліджуючи криміналістичну характеристику вбивств на замовлення, М.В. Костенко аналізує схожі складові за винятком мотиву злочину [6, с. 5]. Слід констатувати, що між думками науковців, які вказують склад криміналістичної характеристики вбивств самотійно або в сукупності зі спричиненням тяжких тілесних ушкоджень, більше єдності у порівнянні з позиціями вчених, що досліджували криміналістичні характеристики тілесних ушкоджень різного ступеня.

Розглядаючи проблеми розкриття та розслідування злочинів, учинених в умовах неочевидності, Л.Г. Аристакесян та Р.С. Белкін наголошували на ролі криміналістичної характеристики, котра міститься в заповненні пробілів у вихідній інформації за допомогою типових для конкретного випадку даних, що мають імовірний характер й можуть бути лише основою для припущень (слідчих версій) [1, с. 11]. На думку В.П. Бахіна, до складу криміналістичної характеристики, як практичного інструменту розслідування, а не наукової категорії криміналістики, повинні бути віднесені тільки ті елементи, що відрізняються чіткою пошуково-розшуковою спрямованістю [2, с. 184].

Враховуючи зазначену вище службову функцію криміналістичної характеристики, слід констатувати, що на початку розслідування умисного тяжкого тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого, коли досить активно здійснюється висунення різного роду версій, в розпорядженні правоохоронця внаслідок проведення низки слідчих (розшукових) дій переважно знаходиться недостатній обсяг інформації стосовно злочину, особливо, якщо

його учинено в умовах неочевидності. Зокрема, на місці події суб'єктом розслідування вилучаються сліди, вивчається обстановка, спосіб дій злочинця; в ході допитів очевидців з'ясовуються певні обставини вчинення діяння; дослідження трупа жертви надає інформацію щодо її соціально-демографічних ознак, способу та часу нанесення ушкоджень тощо; у разі встановлення злочинця він також може бути вагомим джерелом даних щодо події. Тож, з урахуванням вказаних вище думок науковців, не виникає сумнівів стосовно можливості включення до складу криміналістичної характеристики умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, таких елементів: спосіб підготовки, вчинення та приховування злочину; обстановка, місце та час; особа злочинця; особа потерпілого (жертви); слідова картина злочину. Разом з тим вважаємо за необхідне розглянути доцільність включення до неї предмета злочинного посягання та мотиву злочину.

Аналіз думок низки науковців, які досліджували типову структуру криміналістичної характеристики злочину, свідчить, що, поряд з іншими основними елементами, вони включають до неї предмет безпосереднього посягання [18, с. 419; 2, с. 182–184; 13, с. 374; 22, с. 34–41; 26, с. 60; 27, с. 253]. Це й же елемент автори називають і у складі криміналістичної характеристики досить широкої категорії злочинів, а саме проти життя, здоров'я, волі і гідності особи [18, с. 447–449; 10, с. 407]. Разом з тим аналіз пропозицій вчених щодо структури криміналістичної характеристики спричинення шкоди здоров'ю або учинення тілесних ушкоджень, зокрема й різного ступеня тяжкості, показує, що майже всі з них не враховують предмет злочинного посягання. Виняток становить криміналістична характеристика умисних тяжких тілесних ушкоджень, запропонована В.Г. Дрозд [4, с. 13].

На думку В.П. Бахіна, треба розрізняти предмет та об'єкт посягання у складі криміналістичної характеристики злочину. При крадіжці перший є правом власності, а другий – конкретними речами, цінностями. Науковець зазначає, що в розшуковому плані діє саме предмет посягання, оскільки сприяє визначенню напрямків для розшуку злочинців, для кожної з категорій яких буде характерним свій інтерес до тих або інших предметів та речей [2, с. 184–185].

При учиненні умисних тяжких тілесних ушкоджень об'єктом злочину є здоров'я особи [17, с. 287]. Якщо такі дії правопорушника призводять до настання смерті потерпілого, можна впевнено припускати, що в більшості випадків вони були небезпечними для життя в момент заподіяння. Такими активними діями злочинець посягає на тіло, тілесну недоторканність людини, якій спричиняє ушкодження, та бажає настання таких наслідків. Ці дії у своєму різноманітті представляють різні способи вчинення даного виду злочину, між котрим та іншими елементами криміналістичної характеристики виявляються кореляційні зв'язки. Для визначення останніх необхідне розмаїття ознак у змісті зазначених елементів. Значення даних щодо предмета злочинного посягання, як слушно зазначає В.В. Тищенко, не тільки у тому, що вони вказують на його характер та містять якісні та кількісні його ознаки, а ще й дозволяють виявити залежності між злочинцем, предметом та способом учинення злочину

[25, с. 72]. На нашу думку, предмет (об'єкт) злочинного посягання у вигляді тілесної недоторканності (здоров'я) людини, не маючи вказаного розмаїття, не містить якісних та кількісних ознак й повторюється в кожному разі учинення умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричиняє смерть потерпілого. Внаслідок цього неможливо виявити кореляційні зв'язки з іншими елементами криміналістичної характеристики, наприклад, на відміну від крадіжки, у криміналістичній характеристиці котрої завдяки багатьом різновидам предметів злочинного посягання такі зв'язки формуються.

Розглянемо питання щодо доцільності введення мотиву до складу криміналістичної характеристики досліджуваної категорії діянь. Слід зазначити, що переважна більшість науковців з числа тих, чиї точки зору щодо структури криміналістичної характеристики заподіяння тілесних ушкоджень або спричинення шкоди здоров'ю були названі вище [11, с. 579; 20, с.189–190; 16, с. 232; 19, с. 13; 3, с. 36; 4, с. 13], включає до неї мотив злочину.

На думку С.В. Страхової, мотив злочинної поведінки, з одного боку, характеризує особистість злочинця, відображаючи її найважливіші властивості, а з іншого – є провідником для відображення особливостей особистості через спосіб і обстановку учинення злочину, слідову картину, вибір жертви. У системі криміналістичної характеристики злочину мотив виступає сполучною ланкою між особистістю злочинця і змістом всіх її інших елементів [24, с. 41].

У кримінальному законі описано низку злочинів, де мотив априорі більш зрозумілий та визначений, наприклад, корисливий при учиненні посягань проти власності. У випадку ж зі спричиненням умисних тяжких тілесних ушкоджень не виключена наявність одного або декількох одночасно мотивів учинення злочину з низки потенційно можливих, тобто корисливого, хуліганського, з помсти, ревнощів тощо. О.Н. Колісниченко зазначав, що у зв'язку «мотив –злочинець» у криміналістичних характеристиках окремих видів діянь мотиви розробляються за наявності їх множини [22, с. 34–41].

Маючи в кожному конкретному випадку скоєння умисного тяжкого тілесного ушкодження один і той же результат, а саме смерть потерпілого, треба констатувати, що не вона була метою злочинця, оскільки його умисел було спрямовано лише на заподіяння ушкоджень. Однак знання чи припущення щодо мотивів його вчинення дозволяє побудувати версію про те, що саме спонукало злочинця спричинити їх цій жертві. На нашу думку, мотив є тим елементом, що у криміналістичному розумінні забезпечує в першу чергу зв'язок між особистістю злочинця та особистістю жертви, чіткіше характеризує спрямованість дій правопорушника, а тому, сприяючи встановленню останнього шляхом висунення версій, має криміналістичне значення.

Висновки. Все вищезазначене дозволяє сформувати структуру криміналістичної характеристики умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, включивши до неї такі елементи: особа злочинця; мотив; способи підготовки, учинення та приховування; обстановка, місце та час; слідова картина злочину; особа жертви.

Подальше дослідження розглянутої проблеми можна рекомендувати у

напрямку визначення змісту кожного з елементів криміналістичної характеристики умисних тяжких тілесних ушкоджень, що спричинили смерть потерпілого, та кореляційних зв'язків між ними.

Бібліографічні посилання

1. *Аристакесян Л.Г.* Значимость криминалистических рекомендаций по раскрытию и расследованию преступлений, совершенных в условиях неочевидности / Л.Г. Аристакесян, Р.С. Белкин // Проблемы раскрытия и расследования преступлений, совершенных в условиях неочевидности : сб. науч. трудов. – Волгоград, 1989.
2. *Бахин В.П.* Криминалістика. Проблеми и мнения (1962–2002) / В.П. Бахин. – К., 2002.
3. *Беспечный О.В.* Теоретические и практические проблемы расследования преступлений, связанных с причинением тяжкого вреда здоровью : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Беспечный О.В. – Барнаул, 2003.
4. *Дрозд В.Г.* Організаційні і тактичні аспекти розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / В.Г. Дрозд. – К., 2009.
5. Керівництво з розслідування злочинів: науково-практичний посібник / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. – Х., 2010.
6. *Костенко М.В.* Криміналістична характеристика вбивств на замовлення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Костенко М. В. – Х., 2003.
7. Криминалістика : учебник в 2-х т. / под ред. Р.С. Белкина, И.М. Лузгина. – М., 1980. – Т. 2.
8. Криминалістика : учебник для вузов МВД СССР / под ред. Р.С. Белкина, В.П. Лаврова, И.М. Лузгина. – М., 1988. – Т. II.
9. Криминалістика : учебник для вузов / отв. ред. Н.П. Яблоков. – М., 1997.
10. Криміналістика : підручник / за ред. П.Д. Біленчука. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2001.
11. Криминалістика : учебник для студентов вузов / под ред. А.Ф. Волинского, В.П. Лаврова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 2008.
12. Криміналістика : навчальний посібник / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. – Львів, 2010.
13. Криміналістика : підручник / Берназ В.Д., Бірюков В.В., Волобуєв А.Ф.; за заг. ред. Волобуєва А.Ф. – Х., 2011.
14. *Литвинов О.М.* Про наукову парадигму криміналістичної характеристики злочинів / О.М. Литвинов // Криміналістичний вісник. – 2006. – № 1 (5). – С. 23–29.
15. *Логинова В.В.* Основні положення методики розслідування заподіяння тілесних ушкоджень : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / В.В. Логинова. – К., 2012.
16. Настільна книга слідчого : наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М.І. Панов, В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К., 2007.
17. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К., 2002.
18. *Салтевський М.В.* Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник / М.В. Салтевський. – К., 2005.
19. *Сафронов С.О.* Методика розслідування умисного заподіяння тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень : науково-практичний посібник / С.О. Сафронов. – Х., 2003.
20. *Сахарова Е.Г.* Расследование причинения вреда здоровью : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Сахарова Е.Г. – Тюмень, 2005.
21. Синчук В.Л. Кореляційні залежності між елементами криміналістичної характеристики та їх використання у методиці розслідування вбивств : дис.. ... канд. юр. наук : 12.00.09 / Синчук Василь Людвигович. – Х., 2004.
22. Советская криминалістика. Методика расследования отдельных видов преступ-

лений / В.К. Лисиченко, В.И. Гончаренко, М.В. Салтевский и др.; под ред. В.К. Лисиченко. – К., 1988.

23. *Степанюк Р.Л.* Структура окремих криміналістичних методик розслідування злочинів / Р.Л. Степанюк // *Право і безпека*. – 2011. – № 4 (41). – С. 154–158.

24. *Страхова С.В.* Типова психолого-криміналістична модель особистості злочинця, що вчинив убивство з особливою жорстокістю / С.В. Страхова // *Криміналістичний вісник*. – 2010. – № 2 (14). – С. 36–46.

25. *Тищенко В.В.* Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз : монографія / В.В. Тищенко. – Одеса, 2002.

26. *Тищенко В.В.* Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія / В.В. Тищенко. – Одеса, 2007.

27. *Шепитько В.Ю.* Криміналістика : курс лекцій / В.Ю. Шепитько. – 2-е изд., перераб. и доп. — Х., 2006.

28. *Шурухнов Н.Г.* Криміналістика : учебное пособие / Н.Г. Шурухнов. – М., 2002.

Лускатова Т. А. Структура криминалистической характеристики умышленных тяжких телесных повреждений, повлекших смерть потерпевшего. Проведен анализ и обобщение научных мнений отечественных и зарубежных ученых по структуре криминалистической характеристики преступления определенного вида в целом, преступлений против жизни и здоровья человека и, в частности, нанесения телесных повреждений; определено строение криминалистической характеристики тяжких телесных повреждений, повлекших смерть потерпевшего.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика, жизнь и здоровье, телесные повреждения, смерть потерпевшего.

Luskatova T. O. Structure forensic description of intentional grievous bodily harm resulting in death of the victim. The article deals with the analysis and generalization of the local and foreign scientists' scientific ideas as for the structure of the criminalistics characteristics of the crime of a certain kind in general, crimes against life and health of a person, and the infliction of bodily harm in particular; the definition of the criminalistics characteristics of grievous bodily harm that caused death of a person affected structure.

Taking into account the service function of the criminalistics characteristics, the author states that at the beginning of the intentional grievous bodily harm that caused death of a person affected investigation, when leads of different kinds are being set out quite actively, after doing a number of investigative activities, a law enforcement officer has in their disposal an amount of information concerning the crime that is not enough, especially if it was committed under the condition of nonobviousness.

In particular, the tracks are elicited by the subject of the investigation at the place setting; while questioning eye-witnesses some circumstances of doing are cleared up; a victim corpse investigation gives information as for their social-demographic characteristics, a way and time of infliction of bodily harm, etc.; in case of determining a criminal they can also be a great data source as for the events.

So, taking into consideration scientific ideas that were analyzed in the paper, the following elements are integrated in the criminalistics characteristics of grievous bodily harm that caused death of a person affected structure: ways of preparation; committing and secreting a crime; circumstances, place and time; criminal identity; identity of a victim; a trace crime pattern. Along with this, the author examines the practicability of adding the subject of criminal offence and the motive of crime to it.

As a result the author has formed the criminalistics characteristics of grievous bodily harm that caused death of a person affected structure. The following elements are included to it: a criminal identity; a motive; ways of preparation, committing and secreting; circumstances, place and time; a trace crime pattern; identity of a victim. The author recommends making a further research on determining the content of each of the criminalistics characteristics of grievous bodily harm that caused death of a person affected elements, and the correlation relationship between them.

Keywords: forensic description, life and health, bodily harm, death of the victim.

Надійшла до редакції 27.05.2014